

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ української філології та соціальних наук
КАФЕДРА права і соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь _____ **бакалавр**
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ **08 Право**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **081 Право**
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни _____ **обов'язкова**
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

А.С. Метіль
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою права і соціальної роботи №

12 від 22.06.2021

Завідувач кафедри
А.С. Метіль
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету
української філології та соціальних наук

Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Переверза Ірина Михайлівна, кандидат
юридичних наук, ст. викладач кафедри права і
соціальної роботи

Рецензенти програми:

Арнаут Андрій Георгійович, кандидат
юридичних наук, ст. викладач кафедри права і
соціальної роботи

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 9	Лекції:	
	66	14
Модулів: 2	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 270		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	Лабораторні заняття:	
Семестр: 1, 2	Семінарські заняття:	
	64	12
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4, 5	4	
- самостійна робота: 8	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: <i>екзамен</i>		
Мова навчання: <i>українська</i>	Самостійна робота:	
	136	244

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави та права в суспільстві. Вивчення цієї дисципліни є важливим у науковому, світоглядному, політичному, виховному, прогностичному та практичному сенсі. Її значення полягає у тому, що вона дає загальне уявлення про державно-правову організацію суспільного життя, озброює юридичною термінологією, дає можливість з'ясувати сутність держави та права, відповідно їх інститутів, сприяє формуванню належного рівня правової свідомості та правової культури майбутнього юриста.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності; оволодіння системою загальнотеоретичних сучасних знань про закономірності виникнення розвитку і функціонування держави і права.

Передумови для вивчення дисципліни: Філософія, Історія та теорія держави та права.

Міждисциплінарні зв'язки: Конституційне право України, Цивільне право України, Кримінальне право України, Адміністративне право і процес в Україні та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «081 Право».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)		
ЗК 1. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.	ПРН 2 ПРН 8	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 4 ПРН10 ПРН 17	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.
ЗК 3. Уміння планувати і організувати свою професійну діяльність.	ПРН 3 ПРН 9 ПРН 19	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи
ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ПРН 22 ПРН 11	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки. Володіти базовими навичками риторики.
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 23 ПРН 24	Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.
Фахові компетентності (ФК)		

СК2. Знання історії права та державних інститутів	ПРН 20 ПРН 5	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	ПРН 12 ПРН 21	Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	ПРН 12 ПРН 13	Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
СК 10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.	ПРН15 ПРН16 ПРН17	Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 1	ПРН 2 ПРН 8	ПРН 2 ПРН 8	ПРН 2 ПРН 8	
ЗК 2		ПРН 4 ПРН10 ПРН 17		ПРН 4 ПРН10 ПРН 17
ЗК 3		ПРН 3 ПРН 9	ПРН 3 ПРН 9	ПРН 3 ПРН 9

		ПРН19	ПРН 19	ПРН 19
ЗК 7	ПРН 22 ПРН 11	ПРН 22 ПРН 11		ПРН 22 ПРН 11
ЗК 11			ПРН 23 ПРН 24	ПРН 23 ПРН 24
СК 2	ПРН 20 ПРН 5			ПРН 20 ПРН 5
СК 7	ПРН 12 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 21	ПРН 12 ПРН 21
СК 8	ПРН 12 ПРН 13	ПРН 12 ПРН 13	ПРН 12 ПРН 13	ПРН 12 ПРН 13
СК 10	ПРН15 ПРН16 ПРН17		ПРН15 ПРН16 ПРН17	ПРН15 ПРН16 ПРН17

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.															
1.	Предмет загальної теорії держави і права	8	4	4	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	12
2.	Методологія правової науки	8	4	4	-	-	-	6	1		1	-	-	-	10
3.	Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук	8	4	4	-	-	-	6	1	1		-	-	-	10
4.	Походження держави і права	8	4	4	-	-	-	6	1		1	-	-	-	10
5.	Поняття держави	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	10
6.	Функції держави	4	2	2	-	-	-	6	1		1	-	-	-	10
7.	Форма держави	4	2	2	-	-	-	6	1	1		-	-	-	10
8.	Механізм держави і державний апарат	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	10
9.	Принципи права	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	10
10.	Нормативно-правові акти	4	2	2	-	-	-	6	1	1		-	-	-	10
11.	Демократична, соціальна правова	4	2	2	-	-	-	4	-			-	-	-	10

	держава														
12.	Державна служба та її види. Державний службовець та посадова особа	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	10
	Проведення консультацій	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Проміжний контроль	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	
	Разом в I сем.: 270	66	32	32		2		68	12	6	6				122
	Змістовий модуль 2.														
1.	Поняття права	6	4	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	8
2.	Право в системі соціального регулювання	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	8
3.	Формування права та його джерела	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	8
4.	Правове регулювання суспільних відносин	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	8
5.	Норми права	4	2	2	-	-	-	6	1	1		-	-	-	8
6.	Система права та система законодавства	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	8
7.	Правові відносини	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	8
8.	Правова поведінка	4	2	2	-	-	-	4				-	-	-	8
9.	Юридична відповідальність	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	8
10.	Юридична діяльність	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	8
11.	Права, свободи і обов'язки людини і громадянина	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	7
12.	Громадянське суспільство і держава	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	7
13.	Політична система суспільства	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	7
14.	Демократична держава	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	7
15.	Правова, соціальна держава	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	7
16.	Правова свідомість	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	7
	Проведення консультацій	2	-	-	-	2	-		-	-	-	-	-	-	
	Проміжний контроль	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	
		68	34	32		2		68	14	8	6	-	-	-	122
	Разом:270	134	66	64		4		136	26	14	12				244

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Змістовий модуль 1.

Тема 1: Загальна характеристика юридичної деонтології

Предмет загальної теорії держави і права. Поняття та система юридичної науки. Загальна теорія держави і права як фундаментальна наука їх поняття та риси. Предмет загальної теорії держави і права, його структура. Функції загальної теорії держави і права, поняття та види.

Тема 2: Методологія правової науки

Поняття метода, методики та методології. Методологія і методи в пізнанні держави і права. Загальні (філософські) підходи до дослідження держави і права. Загальнонаукові методи пізнання держави і права. Спеціальні та власні методи правознавства.

Тема 3: Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук

Загальна теорія держави і права та суспільні науки. Загальна теорія держави і права в системі юридичних наук. Формування загальної теорії держави і права як самостійної науки. Загальна теорія держави і права як навчальна дисципліна, її завдання та система.

Тема 4: Походження держави і права

Теорії походження держави і права. Історична школа права. Публічна влада і нормативне регулювання в первісній общині. Загальні закономірності виникнення держави і права. Ознаки держави, що відрізняють її від самоврядування первісної общини. Ознаки права, що відрізняють його від соціальних норм первісної общини.

Тема 5: Поняття держави

Поняття та ознаки держави. Загальна характеристика державної влади її поняття і основні елементи. Поняття державного суверенітету. Типологія держави.

Тема 6: Функції держави

Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Зовнішні та внутрішні функції держави.

Тема 7: Форма держави

Поняття і структура форми держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Державно-правовий режим. Міжнародні об'єднання держав.

Тема 8: Механізм держави і державний апарат

Механізм держави і його структура. Поняття державного апарату. Державні органи та їх види. Принципи організації і діяльності державного апарату. Поділ державної влади. Загальна характеристика і функції органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Організація влади на місцях. Взаємодія місцевих державних органів і органів місцевого самоврядування. Державна служба та її види. Державний службовець, посадова особа.

Тема 9: Принципи права.

Поняття, риси та класифікація принципів права. Загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права. Загальні принципи права. Галузеві та міжгалузеві принципи права. Принципи правових інститутів.

Тема 10: Нормативно-правові акти

Нормотворчість: поняття, функції, принципи. Стадії створення нормативно-правових актів. Поняття та ознаки нормативно-правового акта. Поняття, ознаки, види законів. Підзаконні нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів у часі. Дія нормативно-правових актів у просторі і за колом осіб.

Тема 11: Демократична, соціальна правова держава.

Демократія як форма реалізації народовладдя. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. Принципи демократії – основа організації і функціонування

державної влади Концепція правової держави: виникнення та розвиток . Поняття і ознаки правової держави . Поняття і ознаки соціальної держави. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні

Тема 12: Державна служба та її види. Державний службовець та посадова особа

Сутність правового поняття «державний службовець». Типи посад державних службовців. Класифікація адміністративних посад державної служби та рангів державних службовців. Правовий статус державного службовця. Державний устрій України. Влада, її структура і правові джерела . Виконавча гілка влади як складова системи державного управління в Україні. Система центральних органів виконавчої влади . Регіональні та місцеві органи виконавчої влади. Виконавчі органи місцевих рад . Управління державною службою та його методи

Змістовий модуль 2.

Тема 1: Поняття права

Основні підходи до праворозуміння. Визначення поняття права. Головні ознаки права. Право і його зовнішні форми. Загальна характеристика функцій права та їх види. Цінність права.

Тема 2: Право в системі соціального регулювання

Поняття, загальні риси і види соціальних норм. Право і мораль. Право і політичні норми. Право і релігійні норми. Корпоративні норми, їх особливості і взаємодія з правом. Право і технічні норми.

Тема 3: Формування права та його джерела

Формування права та його джерела. Поняття форми права. Співвідношення форми і джерела права. Правовий звичай. Судовий прецедент і судова практика як джерела права. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт. Загальні принципи права та правова доктрина як джерела
Права.

Тема 4: Правове регулювання суспільних відносин

Поняття правового регулювання суспільних відносин. Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим. Види правового регулювання. Механізм правового регулювання суспільних відносин. Ефективність правового регулювання.

Тема 5: Норми права

Поняття та загальні ознаки норм права. Види норм права. Структура норми права. Спеціалізовані норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.

Тема 6: Система права та система законодавства

Поняття і структура системи права. Публічне і приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права. Структура системи законодавства. Чинники формування та розвитку системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного і національного права.

Тема 7: Правові відносини

Поняття та риси правових відносин. Види правових відносин. Суб'єкти правових відносин, їх види. Правосуб'єктність Суб'єктивні права, правомочність та юридичні обов'язки суб'єктів права. Поняття і види об'єктів правових відносин. Юридичні факти.

Тема 8: Правова поведінка

Поняття і види правової поведінки. Правомірна поведінка. Поняття правопорушення, його ознаки. Юридичний склад правопорушення. Види правопорушень. Причини правопорушень.

Тема 9: Юридична відповідальність

Поняття юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Цілі і функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності.

Тема 10: Юридична діяльність

Поняття та ознаки юридичної діяльності. Структура юридичної діяльності. Правові форми діяльності органів держави. Загальна характеристика юридичного процесу.

Тема 11: Права, свободи і обов'язки людини і громадянина

Поняття прав і свобод людини і громадянина. Їх загальна характеристика. Права і свободи людини і громадянина в їх історичному розвитку. Види прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Їх система в Конституції України 1996 року. Гарантії прав і свобод людини і громадянина в демократичній, правовій державі. Юридичні обов'язки людини і громадянина. Їх види.

Тема 12: Громадянське суспільство і держава

Формування концепції громадянського суспільства. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства. Становлення громадянського суспільства в Україні.

Тема 13: Політична система суспільства

Поняття та структура політичної системи суспільства. Держава та політичні партії в політичній системі суспільства. Політичні партії: правове регулювання статусу та діяльності.

Тема 14: Демократична держава

Демократія як форма реалізації народовладдя. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. Принципи демократії — основа організації і функціонування державної влади. Функції демократії. Демократія і самоврядування.

Тема 15: Правова, соціальна держава

Концепція правової держави: виникнення та розвиток. Поняття і ознаки правової держави. Верховенство права. Верховенство права і законність. Поняття правопорядку. Поняття і ознаки соціальної держави. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.

Тема 16: Правова свідомість

Поняття, структура та функції правосвідомості. Види правосвідомості. Правосвідомість і право. Поняття та види деформації правосвідомості. Правовий нігілізм.

5.2. Тематика семінарських занять.

Змістовий модуль 1.

- Тема 1: Загальна характеристика теорії держави і права.
- Тема 2: Методологія правової науки.
- Тема 3: Загальна теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук.
- Тема 4: Походження держави і права.
- Тема 5: Поняття держави.
- Тема 6: Функції держави.
- Тема 7: Форма держави.
- Тема 8: Механізм держави і державний апарат.
- Тема 9: Принципи права
- Тема 10: Нормативно-правові акти.
- Тема 11: Демократична, соціальна правова держава
- Тема 12: Державна служба та її види. Державний службовець та посадова особа

Змістовий модуль 2.

- Тема 1: Поняття права.
- Тема 2: Право в системі соціального регулювання.
- Тема 3: Формування права та його джерела.

- Тема 4: Правове регулювання суспільних відносин.
 Тема 5: Норми права.
 Тема 6: Система права та система законодавства.
 Тема 7: Правові відносини.
 Тема 8: Правова поведінка.
 Тема 9: Юридична відповідальність.
 Тема 10: Юридична діяльність.
 Тема 11: Права, свободи і обов'язки людини і громадянина.
 Тема 12: Громадянське суспільство і держава.
 Тема 13: Політична система суспільства.
 Тема 14: Демократична держава.
 Тема 15: Правова, соціальна держава.
 Тема 16: Правова свідомість.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		д\ф	з\ф	
	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:	40/40	70/70	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
	- опрацювання лекційного матеріалу;	15/15	25/25	
	- підготовка до семінарських занять;	15/15	20/20	
	- підготовка до проміжного контролю.	10/10	25/25	
	Виконання індивідуальних завдань:	50/50	65/65	Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези доповідей, наукова стаття). Термінологічний словник Реферат
	- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття);	20/20	20/20	
	- складання термінологічного словника;	10/10	25/25	
	- написання реферату;	20/20	20/20	
	Разом	136	244	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Реферат – найпростіший вид наукової праці, яка має вид стислого викладу у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, включає огляд відповідних інформаційних джерел.

Як результат завдання самостійної роботи студентів молодших курсів найчастіше використовують *інформативний реферат* - короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми, що найповніше розкриває зміст документу (документів), основні теоретичні та фактичні відомості.

Розширений або оглядовий (багато джерельний) реферат містить відомості про певну кількість опублікованих і неопублікованих документів з однієї теми, викладені у вигляді зв'язного тексту.

Структуру реферату визначає декілька факторів, серед яких превалюючим є специфіка опрацьованих інформаційних джерел. Реферативний огляд наукової літератури на певну тему повинен складатися з таких структурних компонентів:

- *вступ*, у якому висвітлено актуальність теми й поставлених завдань;
- *основна частина*, у якій викладено стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняльне зіставлення, аргументацію висунутих положень, які автор вважає найважливішими;

- висновки із пропозиціями щодо подальшого використання набутих знань;
- список використаної літератури, що допомагає зорієнтуватися у виборі теми та обрати шлях наукового пошуку (не менше п'яти джерел).
При підготовці реферату обов'язково слід враховувати:
- реферат пишеться за планом (не менше чотирьох пунктів), який стисло розкриває зміст роботи;
- обсяг реферату має становити не менше, ніж 15 сторінок формату А4 з 1,5-ним інтервалом і розміром шрифту 14; титульна сторінка оформлюється з дотриманням правил нормативних документів;
- підготовка реферату здійснюється за допомогою інформаційних технологій (він має бути набраним у текстовому редакторі відповідно до правил набору і вимог оформлення текстів);
- для обчислень, побудови графіків та діаграм слід використовувати електронні таблиці.
- Заслуховування рефератів відбувається під час семінарських занять або групових консультацій.

Критерії оцінювання реферату

При захисті реферату враховується повнота і правильність розкритої обраної теми реферату, послідовність і логіка викладення, вміння студента застосовувати набуті знання, здатність аналізувати, оцінювати факти, події, прогнозувати результати діяльності.

Оцінка за виконання реферату виставляється в окрему колонку аудиторного журналу (розділ ІНДЗ).

Орієнтовний перелік тем для виконання самостійної роботи:

1. Предмет і функції теорії держави і права.
2. Теорія держави і права в системі суспільних наук.
3. Теорія держави і права в системі юридичних наук.
4. Методи теорії держави і права.
5. Поняття і призначення суспільної влади, її види.
6. Поняття і ознаки державної влади, методи її здійснення.
7. Основні теорії виникнення держави.
8. Причини, умови і шляхи виникнення держави.
9. Основні підходи до розуміння сутності держави.
10. Поняття і основні ознаки держави.
11. Поняття, ознаки і класифікація функцій держави.
12. Форми і методи здійснення функцій держави.
13. Поняття і основні критерії типології держав.
14. Формацийний підхід до типології держав.
15. Цивілізаційний підхід до типології держав.
16. Поняття, юридичні ознаки і види монархій.
17. Поняття, юридичні ознаки і види республік.
18. Форма державного устрою, її види.
19. Форми державного устрою і міждержавні об'єднання, їх співвідношення.
20. Державний режим: його поняття і види.
21. Поняття і структура механізму держави.
22. Поняття і ознаки державних органів, їх класифікація.
23. Основні принципи організації і функціонування апарату держави.
24. Класифікація сучасних концепцій держави та їх розвиток.
25. Поняття і основні характеристики правової держави.
26. Головні підходи до праворозуміння.

27. Функції та методи права.
28. Поняття, загальні риси і види соціальних норм. Співвідношення технічних норм і норм права.
29. Поняття та ознаки права.
30. Функції права.
31. Цінність права.
32. Поняття та ознаки норми права.
33. Структура норми права.
34. Поняття та структура системи права.
35. Публічне і приватне право.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1 Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять (включає, в тому числі, перевірку якості підготовки завдань, які винесені на самостійне вивчення та виконання) і має на меті перевірку рівня підготовленості студента. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) усні опитування на семінарських заняттях;
- 2) участь в обговоренні питань на семінарах;
- 2) якість пошуку необхідної літератури тощо.

6.2. Форми і методи проміжного (модульного) контролю

Модульний контроль з дисципліни «Теорія держави та права» проводиться у тестовій формі (6 тестових завдань) та теоретичних завдань (3 теоретичних питання). Кількість модульних контрольних робіт на дисципліну – 2.

6.3. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з дисципліни «Теорія держави та права» проводиться у формі екзамену.

Оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений екзамен, виставляється за результатами поточного контролю, виконання модульної роботи та складання екзамену (усно).

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 6 тестів, які містять лише одну правильну відповідь та 3 теоретичних питань.

Приклад завдання:

1 варіант

Тестові завдання

1. Яке з наведених тверджень щодо співвідношення методики і методології теорії держави і права, на Вашу думку, є правильним:

- а) ці явища є тотожними;
- б) методологія є різновидом методики;
- в) методика не входить до структури методології, оскільки може застосовуватися в будь-якій (необов'язково науковій) діяльності;

4. Закон України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 р.// Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 2. — Ст. 44.
5. Розпорядження Голови Верховної Ради України «Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України», від 25.08.2011 № 769

9.1.2. Основна :

6. Кармазіна М. Інститут президентства: походження та сутність феномена // М. Кармазіна / Політичний менеджмент. – 2014. – № 3. – С. 36–50.
7. Ківалов С.В., Музиченко. П.П. Основи правознавства України / Навчальний посібник – Харків, 2015
8. Державне управління: підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
9. Державне управління: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. – Т. 2. – 324 с.
10. Козлов Ю. М. Административное право / Козлов Ю. М. – М. : Юрист, 2010. – 726 с. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2012. – 526 с.
11. Татарчук В.І. Теорія держави і права. Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2012. – 184 с.
12. Аземша І. Б. Юридична відповідальність: сучасні погляди, дискусії та концепції / І. Б. Аземша // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 54–57.
13. Актуальні проблеми теорії держави та права : [навч. посіб.] / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.] ; за заг. ред. Є. О. Гіди. – К. : ФОП О. С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
14. Коталейчук С. П. Теорія держави та права : навч. посіб. Для підготовки до іспитів [для студ. вищ. навч. закладів] / С. П. Коталейчук, П. Я. Пісной. – К. : КНТ, 2011. – 560 с.
15. Кузьмін С. А. Теорія держави та права в питаннях та відповідях : посіб. / С. А. Кузьмін, Д. М. Карпенко. – К. : Видавець Паливода А. В., 2010. – 128 с.
16. Мала енциклопедія теорії держави і права / За заг. ред. Ю. Л. Бошицького. – К. : Вид-во Європейського університету, 2010. – 368 с.
17. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – [Вид. 2-ге, допов. та перероб]. – К. : Атіка, 2013. – 576 с.
18. Мартиненко В. М. Інноваційна стратегія демократичного розвитку України: від місцевої демократії до демократичної держави: [монографія] / В. М. Мартиненко. – Х. : Константа, 2014. – 225 с.
19. Марченко В. В. Концептуальне розуміння державного управління як методологічна основа правового регулювання управлінських функцій державних органів / В. В. Марченко // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. – С. 106–111. Рудик П.А. Основи теорії держави [Текст] : навч. посіб. / П. А. Рудик ; Нац. ун-т харч. технологій. - К. : Алерта, 2013. - 206 с.
20. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т.Г. Каткова. - . - Х. : Право, 2014. – 96 с
21. Крестовська Н. М., Л. Г. Матвеева. Теорія держави і права: Підручник. Практикум. Тести. 2-ге вид., випр. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
22. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є – вид., змін. й доповн. / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2014. – 608 с.

23. Теорія держави і права: елементарний курс [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. - 3-тє вид. - Харків : Одиссей, 2012. - 432 с.
24. Поліщук М. С. Правознавство [Текст]: навч. посіб. для студентів неюрид. спец. ВНЗ / М. С. Поліщук, М. І. Логвиненко. - Харків: Право, 2014. - 106 с.
25. Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. та ін. Теорія держави і права; за ред. О.В.Петришина.-Х.:Право,2015. – 368 с.
26. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. - К.: Істина, 2017. - 336 с.
27. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ - К.: ТЕКСТ, 2018. - 188с.
28. Теорія держави і права: навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т. Г. Каткова. - 2-ге вид., допов. - Харків : Право, 2020. - 94
29. Теорія держави і права: навч. посіб. / Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. ; Львів. держ. ун -т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2020. - 267 с.
30. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Одес. держ. ун-т внутр. справ. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 581 с

9.2. Допоміжні джерела:

31. Куян І. До питання про абсолютність і обмеженість (відносність) суверенітету держави / І. Куян // Право України. – 2011. – № 7. – С.148–156.
32. Теорія держави і права [Текст] : посіб. для підготов. до держ. іспитів / [Д. В. Лук'янов та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. – 2-ге вид., допов. і змін. – Х. : Право, 2013. – 202 с.
33. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. – Вид. 2-ге, переробл. і допов. – К. : Ун-т «Україна», 2013. – 197 с
34. Мех Ю. В. До питання про класифікацію контролю в державному управлінні / Ю. В. Мех // Проблеми законності. – 2011. – № 77. – С. 60–64.
35. Нижник Н. Р. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / Н. Р. Нижник. – К. : Оріяни, 2011. – 192 с.
36. Опришко В. Ф. Інститут законодавства Верховної Ради України та його місце у структурі апарату Верховної Ради України / Опришко В. – Київ, 2010. – 120с.
37. Юридична енциклопедія: В 6 т. /Редкол.: Ю70 Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К.: «Укр. енцикл.»
38. Протасов В. Н. Теория права и государства :конспект лекцій : [учеб.]. / В. Н. Протасов. – [2-е изд. перераб. и доп].– М. : Юрайт, 2011. – 156 с.
39. Теорія держави і права: бібліографічний довідник (1991-2010 рр.) / Упоряд. : Мозоль Н.І., Мозоль А.П. – К. : Атіка, 2011. – 320 с.
40. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
41. Усаченко Л. М., Тимцуник В. І. Історія державного управління в Україні : навч. посіб. / Усаченко Л. М., Тимцуник В. І. – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 292 с.
42. Шестак В. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання) : монографія / Шестак В. С. – Х. : Основа, 2013. – 208 с.

43. Теорія держави і права : навч. посіб. / [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Стрельбицької. - Київ : Кондор Видавництво, 2016. - 332 с.
44. Теорія держави і права : підручник / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва, Т. О. Гуржій та ін. ; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржія. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 424 с.
45. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права: навч. посіб. - К.: Центр навчальної літератури, 2017. - 184 с.
46. Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. та ін. Теорія держави і права; за ред. О.В.Петришина.-Х.: Право, 2015. - 368 с.
47. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. - 4-те видання. - К.: Алерта, 2017. - 528с.